

A 2705

A munkakövetés, mint közigar-
gatási feladat.

Fogtudományi doctora értekezés a magyar
közigazgatási jogból.

Írta: Seifert Géza 521 p. ábr.
1928-29.
jogszigorú.

Művelőbizottság:

Dittai Gy. László

Dr. Illényi O. Géza

Debrecen, 1929. április 30.

[Signature]
e. i. Dévényi

[Signature]

Seifert Géza

Előzetes

Debrecen, 1929. április 30.

[Signature]

Törvénymunkák: 7 2705

Andor Endre dr.: Az ipari munka nélküli-
ség elleni küzdelem Magyarországon a
háború után. 1924.

Balogh Andor: A magyar hatósági munkakör-
vetítés újraszervezése. 1922.

Lerner Derső: A munkakörvetítés. 1925.

Márfly Ede dr.: Magyar közigazgatási és pénze-
ügyi jog. 1926.

Pap Derső: Törvényjavaslat az ipari, bányá-
skati és kereskedelmi munkakörvetítés
hatósági ellátásáról. 1916.

Vidocz Gyula: A munkakörvetítés Magyar-
országon. 1910.

A magyar kir. állami munkakörvetítő
hivatal évi jelentései. 1914 - 1928.

A munkaközvetítés, mint közigazgatási feladat.

I.

Minden kornak megvannak a maga aktuális problémái és a jelenkorban ezek az aktuális problémák elősorban socialpolitikai intézményekkel kapcsolatosak. A socialpolitikai kérdések döntésre nyomulását, a közigazgatásnak a munkásügyekbe való mind mélyebb beavatkozását és a munkás jólét érdekében végzett mind fokozottabb tevékenységét korunkban két té-

nyerő eredményeri. Egyik a nagy világ megvívókodtatás által teremtettt általános gardasági összeroppanás, melynek folytán a nagy néptömegek életének fenntartása existenciájának biztosítása az állam fokozottabb gyámolítása nélkül el sem képzhető, a másik pedig a mindinkább az iparosodás útján haladó gardasági élet, mely sükség képpen jelentősebbé teszi, fontoságukban megnöveli a munkásügyi problémákat.

Ha pedig azt vizsgáljuk, hogy a munkásügy terén az állam által végzett közigazgatási feladatok közül melyik a legnagyobb jelentőségű,

egy feltétlenül a munkaközvetítés hatósági ellátását kell igénynek kijelenteniünk.

A munkahiány a háboru után nagy mérvben emelkedett. Ezen a gazdasági konszolidációra irányuló törekvések csak részben tudtak segíteni, illetve csak időlegesen tudták orvosolni azt a bajt, amely pedig állandó jellegű és ha néha, egy időre eltűnni látszik is, még abból korántsem lehet azt következtetni, hogy teljesen megszűnt.

Hazánk példája ezt eklatáns módon illusztrálja. Az utóbbi

évek regenerációs, prófétésével
sikerült a már nagy mérvben ki-
fejlődött munkahányt lecsökkenté-
ni, sikerült az állapotokat szinte
a békebeli nívón állandósítani. Mi-
helyt azonban újabb megvárakozta-
tás állott be, amelyet az 1928-29. évek
telén bekövetkezett nagy hidegek foly-
tán az ekkor járó nagy gazdasági
kárak eredményeztek, ismét fel-
ütötte fejt a munkahány fenye-
gető pére.

Es ilyen nehéz időkben különös
fontossága van azoknak a közigar-
gatási intézményeknek, melyek
a munkásjólétet vannak hivat-

va előmozdítani. Nem tartom tehát időszerűtlennek, hogy értékesítésben az időszerű 1916. évi XVI. t. c. nek a rendelkezéseit és ennek alapján a hatósági munkakövetítés jelentőségét ismertessem.

Ex az ipari, bányászati és kereskedelmi munkakövetítés hatósági ellátásáról szóló törvény biztató lépést jelentett a szociálpolitikai alkotásoknak azon egyik legfőbb célja felé, hogy a munkás, kinek egyedüli létfenntartási alapjául munkacereje szolgál, a munkaerő és az annak értékesítését fenyegető veszélyek ellen

biztosítottak. A betegség és baleset-
biztosítás révén törvényhozásunk in-
térmenyesen gondoskodott már, ama-
veszélyek elhárításáról, ama káro-
k enyhítéséről, melyek a munkás
munkacseréjét és ezzel önmagának
és családjának létfenntartását
az előre fenyegetők, ha a munka-
erőnek csökkenése vagy teljes elvesz-
tése betegségnek vagy üzem-
balesetnek a következménye*. Még van
valosítva már nálunk az ipari
és kereskedelmi alkalmazottaknak
biztosítása, ezeknek elaggulása
és megrokkánása esetére, még
ha az utóbbi nem üzem-
baleset-

* 1904.: XIX. t. c., 1927.: XXI. t. c.

ből származik is^{*}; de nincs meg-
oldva a munkások egész tömegé-
nek biztosítása, a véletlen, mun-
kanélküliségnek, vagy ama veszély-
nek csapásai ellen, mely akár, az
illető termelési munka időny-
szerűségénél, akár a termelésben
hirtelen beállott válságnál fogva
a munkások felett pendelkező, dol-
gozni is akaró, a termelés által
azonban igénybe mégse vett mun-
kának is családjának létét fenye-
geti. Az állatunk ismertetendő
törvénynek is egyik fő célja, a mun-
kanélküliség elleni védekezés, a-
zokban csak annyiban, amennyi.

* 1928. XL. t. c.

ben a munkanélküliség nem az
imént megjelölt okokból, hanem an-
nak harmadik, nem kevésbé jelen-
tékeny állandó forrásból, a munka-
piacnak szervezatlenségéből szá-
mazik.

Általánosan elismert igazság
ugyanis, hogy a munkapiacnak
szervezatlensége maga is egyik fő-
tényezője a munkanélküliségnek,
amitől tényleg válság nélkül, sőt
a legjobb konjunktúra mellett is,
rengeteg munkanap- és munkabé-
vesztéséget okoz az a körülmény,
hogy a munkanélkülivé vált, de
dolgozni akaró munkás, a mun-

kaközvetítés fejletlenségével fogva
esetleg csak huzamosabb szünete-
lés után juthat ismét foglalkozás-
hoz. Emellett azonban általában
elismert igazság az is, hogy habár
a véletlen, munkanélküliség má-
sik két tényezőjével, a munka időny-
skerűségével és a gazdasági válság-
gal szemben a munkaközvetítés
önmagában teljes védelmet nyujta-
ni nem is képes, még az ily okokra
visszaverethető munkanélküliség-
nek enyhítéséhez is nem csekély
mértékben is hozzájárulhat, sőt
az ilyen okokra visszaverethető
munkanélküliség beküzdésére pol-

gáló tulajdonképeni rendelkezések alkalmazásának (pl. iránymunkák, létesítésének), a munkanélküliség esetére szolgáló pénzbeli segélyezés, vagy a munkanélküliségi biztosítás intézményének) nélkülözhetetlen előfeltételek.

Hétvégén, hogy ha nagy érdekek fűződnek a munkaközvetítésnek szervezethez normális időben is, megsokszorozódott jelentősége van annak a jelenlegi nehéz időkben, midőn is minden eszközt meg kell ragadnunk arra, hogy a kivételes körülmények folytán pendes medréből kizökkenő természet-

lésünknek és fogalmunknak sa-
vartalanúságát minden es minél
kevesebb idő- és erővesztéssel bir-
tosítsuk. A munkakövetítésnek
az 1916. évi XVII. t. c.-el megterem-
tett országos megsekerítése már
csak ebből a szempontból is jelen-
tős, de jelentős az más szem-
pontból is.

A munkapiac minél tö-
kéletesebb megsekerítésének u-
gyanis nemcsak az a feltétele,
hogy a területnek nagyságához,
a munkaadkalmának és a
munkásságnak számához is el-
helyekedéséhez képest kellő számu

munkaközeletitőintéret álljon rendelkezésre. Nem kevésbé jelentőkeny feltétele az is, hogy ugyanegy helyen és ugyanegy szakmában ne foglalkozdják két a munkaközeletitő tevékenység több különböző, egymással esetleg éles harcban álló tényezők közt, amely körülmény éppen az elérni kívánt egyik legfőbb célnak ellenkezőjére: a munkapiacnak áttekinthetlenségére vezet.

A munkapiac áttekinthetlenségének ezzel a veszélyével már korábban is komolyan számolni kellett. Annak következtében ugyan

is, hogy a hatósági munkaközvetíté-
s nálunk az 1916. évi XIII. t. c. - ig csak
sporadikusan kérvényesült, a mun-
kaközvetítést kiváltképpen a mun-
kaváradó- és munkás egyesületek pa-
gad-
tók magukhoz, minsk következtében
tényleg megtörtént, hogy ugyanegy he-
lyen, ugyanegy szakmában négy-öt
különféle intézmény is foglalkozott
a munkaközvetítéssel, melyek egy-
mással a munkaerő piac áttekinthe-
tőségének és magának a munka-
közvetítés tubajdonképeni céljának
is nagy kárára, egymással, nem-
csak, hogy kapcsolatot nem tar-
tottak fenn, de nem ritkán a

legelősebb harcban is állottak. Bár-
milyen kívánatos is volt tehát, hogy
a munkaközvetítés szocialpolitikai
intézményeinek megteremtésében,
amennyiben az önszorgó erre egy-
általában képes, a kérdésményező
lépéseket maguk az érdekelték te-
gyék meg, amnyira szükségessé volt,
másképp az is, hogy midőn a fel-
adat törvényi szabályozásának,
közhatalósági, ellátásának célre-
hűsége felismeretett, az állam vette
kezébe a dolgot.

A munkaközvetítés országos meg-
szervezése csak a hatósági munka-
közvetítés általánosítása útján

biztosítható oly értelemben, hogy a munkaközvetítés csak így tehető igazán könnyen hozzáférhetővé bármely helység bármely lakosának.

Általánosan elterjedt a tévedés, hogy a munkaközvetítés tekintetében maguknak az érdekelteknek, a munkásoknak és munkaadóknak egyesületei, továbbá egyes ipartestületek is. Azonban az egyesületek, ipartestületek működése nem terjed ki mindenhová és minden munkaadóra és minden munkásra. A magánegyesületek munkaközvetítő tevékenységétől nem

várható továbbá a kellő pártatlanság, az egyoldali munkaügyi politikai szempontoknak a mellőzése, ami nélkül pedig igazán közérdekű munkaközvetítésről alig lehet szó.

Még ha összefoghatók is tehát ideiglenesen a munkaközvetítésnek, imént emlegett tényezői az összeműködésre, amint pl. az háboru idején a rendkívüli körülmények hatására platt a Német Birodalomban, Ausztriában és nálunk is többé-kevésbé sikerült: bizonyos, hogy az állandó összeműködés birtosítási aligha teremthető meg kö-

zöttük; még kevésbé teremthető
meg azonban az egyesületek és
az ipartestületek révén az a
feltétel, hogy a munkaközveti-
tésnek hálózata az ország egész
területét átfojja.

Mindereknél fogva csak az
helyeselhető, hogy a munkaközve-
títést maga a hatóság vessen a
kezébe, ugy azonban, hogy az egye-
sületi munkaközvetítést azért
nem zárja ki, mely utóbbinak bi-
zonyára meg van a létjogosult-
sága.

Erőtel van kimondhatat-
lan jelentősége annak, az elker-

tározó lépésnek, amelyet a törvényhozás megtett akkor, midőn megalkotta az ipari, bányászati és kereskedelmi munkakövetítés hatósági ellátásáról szóló 1916. évi XVII. t. c.-et és annak 1. §-ában kimondotta:

„Az ipari munka minden nemében, ugyancsak a bányászat és kereskedelem körében a munkakereslet és a munkakináltság kiegyenlítésére az e célból kijelölendő városok és községek a munkakövetítés teendőit hatóságilag ellátni kötelesek.

Városok arra is kötelezhetők,

hogy a munkaközelettest saját hatósági területükön túl terjedő hatáskörrel lássák el," kimondotta továbbá, hogy azok a városok, amelyek a munkaközelettest saját hatósági területükön túl terjedő hatáskörrel folytatják, e célból az állami költségvetés terhére a kereskedelmiügyi miniszter jói támogatásban részesítheti.

A kérelemben való támogatás mérvének megállapításánál a város teherviselési képességét, annak a területnek nagyságát, amelyre a munka-

követítés szempontjából a város hatásköre kiterjed és az a területen lakó ipari, bányászati, és kereskedelmi alkalmazottak számaát kell irányadóul venni (2. §.).

II.

Az állam tehát gyökeresen beavatkozott a munkakövetítésbe, amennyiben azt hatósági feladattá tette és azt hatósági alapon az egész ország területére megskorozta. Felmerül azonban itt egy kérdés: vajon helyes-e az a módorát, amely szerint a törvény

a munkaközvetítésnek országos szervezését megkivérli? Elvileg és a gyakorlati példák tanúsága szerint többféle eljárás követhető, magyaros tekintetben.

Annak a felfogásnak a helyessége, hogy a hatósági munkaközvetítés közszempontokból elvileg felette áll a munkaközvetítés minden más alakjának, ma már általánosan el van ismerve. Látnuk is, hogy azok az államok, melyek a munkaközvetítéshez fűződő érdekeknek tudatára jutottak és a kérdés valaminő alakban foglalkoznak, a ható-

sági munkaközvetítésnek lehető kiterjesztésére és általánosítására törekednek. Amidőn tehát a munkaközvetítés megszervezésének alapjául a törvény szintén a hatósági munkaközvetítést választotta, ezt mindenféle szempontból csak helyeselni lehet.

Hirdéses lehet azonban emellett, vajjon a hatósági munkaközvetítés állami, vagy községi feladatnak ismertessék-e el? Nagy-Britannia, mint ismeretes, az 1909. évi munkaközvetítési törvényével, érintetlenül hagyván az e téren érvényesülő egyesületi és magán-

tevékenységet, a munkaközvetítést, állami feladatnak minősítette és a közhatalósági munkaközvetítést állami közvekkel is végezteti. E törvényt megelőzően azonban Nagybritanniában és ma is még más országokban (Ausztria, Németország, Franciaország stb.) a hatósági munkaközvetítésnek ellátását városi feladatnak tekintették és tekintik, az államnak tevékenysége pedig csak arra korlátozott, illetve korlátozik, hogy a községeket, városokat hol ösztönzi, hol kötelezi munkaközvetítőintézeteknek létesítésére,

segélyeri anyagilag és megsemmesíti
közöttük a kapcsolatot.

A törvény e tekintetben is i-
gen helyesen, nem kívánja a hos-
szú ideig tartó fejlődés által előké-
szített mai britt álláspontot
egyszerre érvényesíteni hazánk-
ban; és pedig annál kevésbbé,
mert hiszen arról a szempont-
ról, mely a munkakövetítésnek
állami ellátását Nagybrittania-
ban szinte mellőzhetetlené
tette, a munkanélküliségi biz-
tosítás intézményének megvaló-
sításáról, amint az ott történt
(tekinthető állami hozzájárulás).

sal fenntartott állami biztosító intézményről), nálunk, legalább ez idő szerint, még csak szó sem lehet. Helyesebb tehát, ha híven a fokozatos fejlődésnek szem elől nem téveszthető következményeikhez, nem megyünk el ez idő szerint addig, ameddig különben is csak Nagy-Britannia jutott el és megmaradtunk azon a ponton, ahol az említett többi államok, azok, melyekben a munkaközvetítés hatósági ellátása a mai napig városi, illetve községi feladat.

A törvények alapelvei, prevenció mellett a megalap-

sulár egyetlen célkerünek bizonyu-
ló lehetőségét sem zárja ki, nem zár
ki egyetlen egy várost vagy községet
sem a munkaközvetítés folytatásá-
ból, de felhatalmazza az illetékes
minisztereket arra, hogy olyan vá-
rosokat és községeket, amelyekre
ért szükségesnek tartják, kötelez-
hessenek is a feladat ellátására.

Azral, hogy az illetékes miniszteri
rendelkezés alapján egyes városok
hatósági területükön túl is kötelez-
hetők a munkaközvetítés ellátá-
sára, mód nyílt arra, hogy az e-
gész ország munkaközvetítési kör-
letekre osztassék fel, ami azonban

ismét nem zárja ki azt, hogy egyes városoknak egy-egy területre kiterjedő közvetítése mellett a többiek kizárólag saját területükre, szorított hatáskörrel szintén ne követhessenek. A törvény lehetővé tette azt is, hogy olyan városok, melyeknek munkaközvetítő tevékenysége saját hatásköri területükön túl egy-egy munkaközvetítési körletre kiterjed, a munkakeresletet és kínálatot, esetleg egy országos szervnek az igénybevételeivel, egymás közt is kiegyenlítsék. Végül pedig lehetővé tette azt is, hogy a városoknak és községeknek ebbeli

munkája, különösen azonban a hely-
közi munkaközvetítő tevékenység,
állami támogatásban is részesítet-
ték.

III.

Ezekben ismertettük a törvény
1. és 2.§-ában kifejezésre juttatott
általános alapelveket, amelyek te-
hát a munkaközvetítés hatósági
alapon való szervezése, országos
szervezése és a feladatok megoldá-
sának a községekre és városokra
való peábízása. Nem látjuk azon-
ban — és ez a törvény egyetlen hi-

1- anya — a munkaközvetítés, egyesítés
2, szervezésének megvalósítását, pedig
3- a törvény alkotásakor már nyilván-
ván való volt, hogy a munkaközveti-
tés másik ágának, a mezőgazdasá-
gi munkaközvetítésnek az 1898. é-
vi II. t. c.-el megteremtett szerveze-
te nem vált be, nem volt helyes te-
4- hát, hogy midőn nagy kiadások-
kal megteremtették az egész or-
szágra kiterjedkeclő hatósági mun-
5- kaközvetítési hálózat, akkor együt-
6- tal nem orvosolható a mezőgazda-
sági munkaközvetítés ügyének
hiányossága a képzeltetű legeggy-
7- szerűbb és legolcsóbb módon: az

ipari munkaközvetítés szervezetebe való beolvasztás útján.

Ugy a hazai, mint a külföldi tapasztalatok bizonyítják, hogy nemcsak az államnak is a munkásoknak, de maguknak, a mezőgazdasági termelőknek érdekét is leginkább a valamennyi foglalkozási ágat felölelő, egységes hatósági munkaközvetítő szervezet szolgálja.

Mint hogy pedig az 1898. évi II. t. c. alapján és 1899. évi december 28-án kibocsátott kormányrendeleten nyugvó mezőgazdasági hatósági munkaközvetítő, amennyiben az utóbbi nemcsak papíron lé-

terik, nem felel meg a modern köz-
hasznú munkaközvetítő, egyetlen
követelményének sem, az 1916. XVI. t.
c. alapján az ipar, kereskedelem,
és bányászat céljait szolgáló mun-
ka-közvetítés hatósági szervezete
a követelményeknek megfelelő, a-
zért a közgazdasági érdekek meg-
ővése és az állam pénzügyi érde-
kei sürgős kötelemnyé' teszük te-
hát, hogy egyéges szempontok sze-
rint vezetett, valamennyi köz-
gazdasági ágat felölelő állami
munkaközvetítési hálózat terem-
tessék.

Nem lehet kétség az iránt,

hogy az állam érdekének az egysé-
ges szervezet felel meg leginkább.
A munkapiac fogalma magába
involálja oly szervezet szükségés-
ségét, amely egyöntetű működésé-
vel, a munkakeresletnek és mun-
kakinálatnak minden térer való
lehetőleg, egységes felvételével módot
nyújt az államnak arra, hogy az
egész munkapiacról mindenkör-
tejes áttekintéssel bírjon. Erre ter-
melési szempontból azért van
szükség, hogy a munkaerőket min-
dig ott használhassák fel, ahol pe-
ájuk a legnagyobb szükség van. De
szükség van rá szociális szem-

pontból is avégből, hogy minden létező munkaalkatmat felhasználhas-
suk a minden kori munkanélkü-
liség csökkentésére. Ha e tekintet-
ben hiba, késedelem történik, ak-
kor ez az országra feltétlenül avval
a hárossal jár, hogy a létező mun-
kaerők nem használtatnak ki és
emellett a munkanélküliség, mint-
hogy a munkaerő sorosan össze függ
a munka's személyiségével, számos
hátrányos erkölcsi, bünügyi és egyéb
pénzügyi következményt jelent. Költ-
ségeket okozhat nevezetesen az állam-
nak a munkanélküliség elleni kü-
delem avval eszközöknek felhasz-

nálása, a munkanélküli segély-
nyerés, irógmunkák elrendelése
oly esetekben is, mikor az ország-
ban tényleg munkaalkalom áll
rendelkezésre. Magának a kettős
hatású, munkaközvetítő szerve-
zetnek párhuzamos kiépítése ön-
magában felesleges költségeket okoz,
különösen olyan országban, ahol az
egyoldalú ipari munkaközvetítés-
nek tökéletes keresztülvitele az or-
szág olyan részeiben, illetve oly vá-
rosokban, ahol a lakosságnak el-
enyésző része tartozik az iparhoz,
természetkéerüleg még annyira sem
fixetiki magát, mint ott, ahol az

ország mégis egyöntetűbb iparosodást mutat. Viszont egységes szervezet esetén kisebb községben is önálló munkaközvetítő szervezet volna érdemes alkalmazni, még ha a mezőgazdaság van is túlsúlyban. Mind ezek megfontolása alapján a külföldön nem találunk egyetlen olyan állá-
mot sem, amely két párhuzamos hatósági szervezetet létesített volna, külön az ipar és külön a mezőgazdaság számára. Hiszen ma már a munkaközvetítést általában a köz-
igazgatás elemi feladatának tekintik, a szociálpolitika legifjabb á-
gának, melynek a munkásvédelem,

társadalmi biztosítás és a szociális jogszolgáltatás mellett egyenrangú jelentősége van. Ebből a felfogásból indulnak ki, hogy az államnak egyik legfontosabb feladata, hogy a munkakereskedéseknél létrejött a lehető legmegfelelőbb biztosítást, mert a munkabérszerződés a lakosság túlnyomó részének létalapja, ezt megoldván, elő a munkaközvetítés, az állam ezt a maga egyéniesen megoldandó feladatának tekinti.

A többi államban, hol katasztrófa munkaközvetítő szervezet van, a mezőgazdasági és ipari munkaközve-

títés teljesen egységes. É tekintetben, mindenekelőtt utalunk oly országokra, ahol a mezőgazdaság óriási munkáshianyban szenved, az Egyesült Államokra. Ott a háború alatt a bevándorlás is egyharmaddal csökkent és ennek következtében már az 1914. évi aratás alkalmával rendkívül nehézségek támadtak. Ott a szövetség nem elégedett meg a kis számú állami (22.) és helyi közvetítővel (31), amelyek eddig (1915.) ott munkaközvetítéssel foglalkoztak, hanem a „Department of Labor” vezetése alatt birodalmi szervezetet teremtett, amely első sorban arra irányul, hogy megfe-

előszámu szexonmunkással lássa el a mérőgardaságot. Egy-egy felügyelő vezetése alatt 16 kerületi közvetítőt és 77 szövetségi állományt állítottak fel, amelyek viszont összeműködnek a postahivatalokkal. Ott történik a mérőgardasági munkásság felügyelése és a munkások jelentése is, és a bevándorlási hivatalok a bevándorlókat szintén elsősorban a mérőgardaságba irányítják. De ez a közvetítő szervezet sem szorítkozik szorosan a mérőgardaságra, hanem csak kelendő figyelemben részesíti azt a nagy országos körgardasági érdekek

kez képest.

Igen érdekes Franciaországban a fejlődés. Ott tudvalevőleg már a háboru előtt is igen nagyfokú szexon-
bejárásra volt szükség belga, utóbb galliciai, rutén, olasz munkások részéről, oly nagy az interjú termelés mellett a munkáshiany. Mindazonáltal a közhasznú munkaközvetítés igen fejletlen volt. Az 1913. évben 178 nyilvános helyi intézet, évente csak 20000 munkást közvetített, míg Németországban egy évben körülbelül 2000 munkaközvetítő 21 millió állást, Angliában kerekén félszáz intézet 1,600000 helyet töltött be. Francia-

országban a háború elején (1914. okt. 26.)
a háborús munkanélküliségre és a
leszerelésre való tekintettel - tehát a
helyzet, e tekintetben az, mint ná-
lunk - központi munkahivatalt
szerveztek ("Office centrale de place-
ment"), melyet a munkaügyi minis-
teriumban (Ministère de Travail) állí-
tottak fel, amint hogy az országos
munkaügyi hivatal Nagybritanniában
az Egyesült-Államokban, Svédország-
ban, Hollandiában is a munkaügyi
minisztérium hatáskörébe sorolta-
tott. A francia kormány az 1916. márci-
us 8-án kelt rendeletével elren-
delte, hogy minden département

tartozik paritásos hatósági munkaközvetítőt létesíteni, amelynek kötelekébe bele fognak tartozni a már létező helyi munkaközvetítők, valamint azok a levelezők, akik az egyes községekbe fognak, s célra ki-
neveztetni. A gardák részéről, akiknek szintén volt egy központi, sze-
zon vándorlókat behozó privát szer-
verete, bizonyos ellenállás mutatko-
zott a közös szerverettel szemben,
mint nálunk is, de ott ezzel keve-
set törődtek, mert az általános
nemzeti érdeket vették tekintetbe.

A hatósági munkaközveti-
tésnek ezen a hiányán tehát mi-

előbb segíteni kellene, annál is inkább, mert a rossz gazdasági viszonyok következtében előállott jelenlegi munkahiány előszörban éppen a mezőgazdasági munkásságot sújtja.

IV.

A hatósági munkaközvetítés egyik további alapelveit mondja ki az 1916. évi XVII. t. c. 3. §-a, mely szerint, a hatósági munkaközvetítés, a munkaadók és munkakeresők részére teljesen díjmentes.

Ebben a szakaszban jut kifejezésre a közhatalmi munkaközve-

- titénnek egyik legfontosabb elve -
- a munkaközvetítés díjmentessége.
- Ez elv kötelező érvényesítését, nem-
- csak az ahhoz fűződő közgazdasági
- és szociálpolitikai szempontoknak,
- hanem annak megfontolása is in-
- dokolja, hogy egyfelől, különösen hely-
- közi munkaközvetítésnél, a fixe-
- tett díjak elszámolása aránytalan
- nehézséget és költségvetést okoz, másfelől
- pedig, hogy különösen az első időben
- a közhasznú munkaközvetítésnek
- az anyagi eredményekre való te-
- kintet nélkül mindenképp felett
- kívánatos terfoglalását ezen úton
- is elő kell mozdítani.

Vannak munkakövetítők, ahol csakélyebb adminisztratív kötelességeket felszámítanak, de viszont ezzel szemben áll kétségtelenül az a baj, hogy bizonyos követítő intézeteknél nagy díjakat számíttanak, ami terhes az illetőkre. Ha ez alul szabadulnak, ez mindenestre arra fog vezetni, hogy ezt a hatósági szervezetet inkább fogják igénybe venni; ez az intézet terjedését és megerősödését nagyban előmozdítja.

Az bizonyos, hogy az állambán tartásra nézve, a munkakövetítés ennél fogva igen nagy kiadást jelent,

hiszen ebből az intézményből az ál-
lam illetve az általa péri ruházott
feladatot teljesítő községek és vá-
rosok semmi ellenszolgáltatást
nem kapnak. Ám a gazdasági élet
savartalan menetét biztosító intéz-
mény habár számokban ki nem
mutathatóan, mégis óriási hasz-
not nyújt az államnak. Jól látták
ert sokan a konzervatív államfér-
fiak közül is.

Mikor Bismarck a szociálpo-
litika terére lépett, jól látta az állam-
hártartás nagy terheit, amelyek ebből
előállnak. De számolt az államhá-
rtartás nehéz helyzetével és ez a leg-

konzervatívabb állampártiu élelen
látta azt, hogy a szociálpolitikai ál-
dozatok a leggyümölcsözőbb befekte-
tést reprezentálják, nem csak a mun-
kaadók, nem csak a munkások, ha-
nem az egész nemzet számára. A
szociálpolitika diadalmas térhódi-
tása megnyitja a lehetőséget an-
nak, hogy az egész nemzeti terme-
lés jövője felvirágozzék.

Az 1916. évi XVII. t. c., mint keret-
törvény, a hatásvégi munkaközve-
títésre nézve csak ereket a felsorolt
alapelveket állapítja meg, egyebek-
ben a végrehajtási rendelkezésre bizza
a szabályozást, kimondván:

Abt, hogy a hatósági munkaközvetítés mely városoknak és községeknek feladata, ugy szintén a létesítendő vagy a már létező városi vagy községi munkaközvetítésnek területkörét, szervezetét és ügyvitelét a kereskedelemügyi miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg állapítja meg. (4. §.)

Abt 1917. évi 92815/1916 sz. kereskedelemügyi miniszteri rendelet után részletesen megoldotta a munkaközvetítés ügyét. Ami ennek elvi jelentőségü intézkedéseit illeti, itt mindenekelőtt arra kell mutatnunk, hogy mily állaspontot foglal

el a rendelet a sztrájkkérdésben,
mely a munkaközvetítésnek már
korábban is ütközözpontja volt,
amielőtt még az országos szerveret
nem teremtetett meg. Ugyanis az
1900-ban állam által a fővárossal
és a budapesti kereskedelmi és ipar-
kamarával, együtt Budapesten fel-
állított első hatósági munkaközveti-
tő intézet kevéssé tudta az érdekel-
tek pokonixenvét megnyerni, enélkül
pedig természetesen sikeres működés-
re nem lehetett kilátás. A munkások
pártossággal vádolták, mert az in-
tézetnek 88794/1899. számú alatt két
kereskedelmiügyi miniszteri jende-

llettel jóváhagyott ügyviteli szabály-
zata kimondotta, hogy az intézet
strike és munkáskivétel esetén is kon-
desen folytatja közvetítői tevékeny-
ségét. E kérdés általában a hatósá-
gi munkaközvetítésnek legérzékenyebb
pontja. A munkások ugyanis striketö-
rés előmozdítását látják a munka-
közvetítésnek strike esetén való
folytatásában, míg a munkaadók a
munkások mellett való vállásfogla-
lásnak tekintik, ha strike esetén
a hatósági munkaközvetítő beszü-
nieti a munkaközvetítést. Már az
1902. évi 258. szám alatt kelt keres-
kedelmiügyi miniszteri rendelet

alapján a budapesti munkaközve-
títő intézet, arra az álláspontra he-
lyezkedett, hogy strike és kizárás e-
setén rendszeresen folytatja ugyan
a közvetítést, de külön a közvetí-
tendő munkásokkal azt, hogy a
szóbanforgó ipartelegen vagy a szó-
ban forgó iparág körében strike fo-
lyik. Ez a rendelkezés tehát már
engedelt a munkások álláspontjá-
nak és egy szabályozta a kérdést,
ahogy nem egy külföldi államban
is szabályozva van. Mindamellett
az 1903. évi 74672. számú kereskede-
lemügyi miniszeri rendelet alap-
ján az intézet strike és kizárás

esetén az érintett telepekben nem közvetíthet munkásokat. Ezzel ismét a munkaadókkal pontotta el az intézet a dolgát.

Az 1916. évi XVI. t. c. végrehajtási rendelete a strike esetén való közvetítést is a modern elvek alapján rendeli. Visszatérve az 1902. évi rendszerre, kimondja ugyanis, hogy strike és kizárás esetén a munkakeresővel a munkakeresővel az intézet közölni köteles a munkaviszony okára és mérvére vonatkozólag rendelkezésre álló adatokat. E rendelkezés lényegileg egyezik a dán, finn, francia, norvég és svájci szabályza-

tokban elfoglalt álláspontokkal.
Ausztrian Anglia megy tovább, midőn
art is kimondja, hogy annak a munká-
háznak, aki ily esetben a neki aján-
lott állást el nem foglalja, ebből
a közvetítés további folyamán hát-
ránya nem lehet.

Nemileg ez visszacsóót mutat
a korábbi szabályozással, sőt a
Gyterényi féle 1908. évi ipartörvény ter-
vezettel szemben is. Az ipartörvény ter-
vezet 1908-ban megjelent részének
51b.§-a ugyanis art mondja: „A munká-
közvetítő intézet oly helyeken és
iparágakban, amelyekre a munka
általános feltételei tekintetében kö-

tött szerződés van érvényben, az a szerződésben megállapított feltételek-nél kedvezőtlenebb feltételekkel alkalmazottaknak munkáit nem követelhet, ha a munka általános feltételei iránt kötött szerződés a munkaközvetítő érdekének be- küldetett." Tehát látjuk, hogy ez a tervvetés magának a munkaközve- titő intézménynek keretén belül már a munkafeltételek megállá- pitásáról is tételenen intézkedik.

Dicsőrendő célja volt a végre- hajtási rendelkezésnek az is, hogy kimon- dotta, hogy a hatósági munkaközveti- tők mellett paritásos alapon vá-

hasznányt kell alakítani, melynek feladata az ügymenet figyelemmel kísérése, a vitás ügyek és panaszok megvizsgálása és megfelelő indítványozási és véleményezési jog. A budapesti m. kir. állami munkaközvetítő hivatal mellé véleményező hatáskörrel országos munkaközvetítő tanácsot szervez a rendelet. Sajnálatos dolog, hogy a rendeletnek ezek a célkitűzései nem váltak valóra annak folytán, hogy a szocialdemokrata szakszervezetek e pártos véleményező szervezetet teljesen maguknak akarták kiszámítani, abban döntő túlsúlyukat

biztosítani s minthogy ez nem sikerült nekik, a paritásos szerveken való részvételüket megtagadták.

*

Ezekben véltem összefoglalni a magyar hatósági munkaközvetítés alapelveit. Hogy ez az intézmény a törvény és a rendelet intézkedéseink tökéletes végrehajtása folytán nagyszériűen bevált, azt leg-hívebben tükrözik vissza azok a statisztikai adatok, amelyeket a munkaközvetítők működéséről a Budapesti állami munkaközvetítő

hivatali havi jelentéseiből olvashatunk.

Értékesísemet, melynek célja nem részletkérdések taglalása, hanem inkább az általános alapelvek behatóbb ismertetése volt, befejeztem.

Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a megerősödési munkaközvetítést való kiilonléttel járó hátrányoktól eltérően munkaközvetítésünk a legmodernebb socialpolitikai elvek alapjára van építve és bár mely nagy ip. aru nyugati állammal felveheti a versenyt. A jövő célkitűzésének tehát arra kell

irányában, hogy ez az intérmény helyes alapelvei megtartásával továbbfejlesztessék, főleg szervezeti-
leg, minél több hatósági munkaközvetítő intézet felállításával erősítsék, hálózata sűrűbbé tétessék.

Sohasem szabad elfeledni, hogy mit jelent a munkaközvetítés fejlesztése a nemzet szempontjából.

A szegénység enyhítése, a termelés paratlan menetének előmozdítása, a munkapiacnak nyíltvántartása és az ezzel járó előnyök, a népesség megőrzése a honhatárain belül: ezek azok a nemzeti érdekek, melyek a munka-

közvetítésnek a törvényt meg-
teremtett szervezete továbbfejlesz-
tése'hez fűződnek!

